

דיווח על ניתוק תושבות למוסד לביטוח לאומי

אוקטובר 2020
חוזר מקצועי מספר 132/20

על פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, כל תושב ישראל מבוטח בביטוח המקנה לו שירותי בריאות. דמי הביטוח משולמים למוסד לביטוח לאומי.

על מבוטח שעזב את ישראל והתחיל לעבוד בחו"ל, לבחור באחת משתי אפשרויות הדיווח הבאות למוסד לביטוח לאומי:

1. להודיע למוסד לביטוח לאומי שמרכז החיים שלו נשאר בישראל

אם המבוטח בוחר באפשרות זו, ביטוח הבריאות שלו יישמר וכל עוד לא נקבע אחרת, המבוטח יהיה זכאי לשירותי בריאות בדומה לכל תושב ישראל.

יודגש, כי בחירה באפשרות זו תחייב את המבוטח לדווח למוסד לביטוח לאומי על כל הכנסותיו המופקות בחו"ל.

יובהר, כי במידה והמבוטח הינו חבר קיבוץ, וחברותו נשמרת גם לאחר המעבר לחו"ל - עליו לדווח על הכנסותיו המופקות בחו"ל במסגרת הקיבוץ.

יצוין, כי סביר להניח, שלאחר חמש שנות שהייה בחו"ל, המוסד לביטוח לאומי יפסיק לראות במבוטח תושב ישראל וישלול באופן יזום את זכאותו לשירותי בריאות.

2. להודיע למוסד לביטוח לאומי שמרכז החיים שלו עבר לחו"ל

ההודעה למוסד לביטוח לאומי, שמרכז החיים עבר לחו"ל נקראת גם "ניתוק תושבות" (הדיווח נעשה באמצעות טופס בל/627 "שאלון לקביעת תושבות לשוהה בחו"ל").

לאחר שהמוסד לביטוח לאומי יאשר את ניתוק התושבות וכל עוד לא ייקבע אחרת - המבוטח יהיה פטור מדיווח ומתשלום דמי ביטוח בישראל על ההכנסות שהוא מפיק בחו"ל.

יצוין, כי במידה והמבוטח הינו חבר קיבוץ, ניתן לבחור באפשרות זו, רק במידה והחברות בקיבוץ הופסקה או הוקפאה (בין היתר על ידי יציאה לחופשה מהקיבוץ).

יודגש, כי בעקבות הניתוק נשללת הזכאות לשירותי רפואה בישראל, לרבות מקופת חולים (אלא אם קיים ביטוח פרטי המקנה זאת).

כמו כן, תיתכן שלילת זכאות לקצבאות מכוח חוק הביטוח הלאומי.

דגשים לגבי "ניתוק תושבות"

ההחלטה על "ניתוק התושבות" הינה של המוסד לביטוח לאומי (ולא של המבוטח).

בנוסף:

1. תשלום דמי ביטוח מינימליים יכול להוות עבירה על חוק הביטוח הלאומי

מבוטח אשר עבר לחו"ל, ולא פנה למוסד לביטוח לאומי, יחויב באופן אוטומטי בדמי ביטוח מינימליים (נכון להיום - 177 ש"ח לחודש).

יובהר, כי דמי הביטוח המינימליים מיועדים לתושבי ישראל השוהים בחו"ל, אשר אין להם הכנסות. לכן, במידה והמבוטח לא התנתק מהמוסד לביטוח לאומי, ומפיק הכנסה בחו"ל - אין להסתפק בתשלום דמי הביטוח המינימליים - יש לשלם את מלוא דמי הביטוח הקבועים בחוק (בשיעור שבין 5% ל-12%).

דהיינו, רק אדם שניתק את תושבותו במוסד לביטוח לאומי, פטור מדמי ביטוח על הכנסותיו בחו"ל.

יצוין, כי במידה והמבוטח נשאר מבוטח בביטוח לאומי, אולם לא שילם את דמי הביטוח הקבועים בחוק - המוסד לביטוח לאומי רשאי לחייבו רטרואקטיבית בדמי ביטוח בתוספת הפרשי ריבית, הצמדה וקנסות.

מחשבי המוסד לביטוח לאומי, בדומה למחשבי רשויות המס, מחוברים למאגר המידע של משרד הפנים, העוקב אחר הנכנסים לישראל והיוצאים ממנה. כאשר המבוטח ישוב לארץ או ישהה בה פרק זמן ממושך, ייתכן והמוסד לביטוח לאומי יפנה אליו בדרישה לדווח על גובה ההכנסות שהפיק בחו"ל.

לאור האמור לעיל, מומלץ למבוטח אשר עובד בחו"ל ואינו מעוניין לשלם דמי ביטוח בשיעור של עד 12% או לדווח על הכנסותיו במסגרת הקיבוץ - לפנות למוסד לביטוח לאומי בהקדם לצורך ניתוק התושבות.

2. תשלום דמי ביטוח לאומי יכול להוות זיקה לישראל

יצוין, כי שמירה על תושבות במוסד לביטוח לאומי ותשלום דמי ביטוח, בין אם מינימליים ובין אם בשיעור של עד 12%, מהווים זיקה לישראל.

זיקה זו יכולה להשפיע גם על עניין התושבות מבחינת רשויות המס ולגרור חיובים נוספים במס הכנסה¹.

3. מילוי בקשת ניתוק התושבות

הבקשה להתנתקות מהמוסד לביטוח לאומי מוגשת, כאמור לעיל, באמצעות טופס בל/627. גם אם לכאורה מדובר בטופס פשוט - מילוי הטופס באופן שגוי יכול להביא לכך שהמוסד לביטוח לאומי יסרב לבקשת הניתוק.

לדוגמה, אם במטרת המעבר לחו"ל יסומן, כי המעבר הינו לצרכי עבודה - יראו במבוטח כמי שביקש להמשיך ולהיחשב כתושב ישראל.

על כן, מומלץ למלא את הטופס רק לאחר קבלת ייעוץ מקצועי בנושא.

4. חידוש הזכאות לשירותי רפואה לאחר החזרה לישראל

במידה והמוסד לביטוח לאומי ניתק את התושבות, הזכאות לשירותי בריאות תחודש רק לאחר השיבה לישראל והשלמת תקופת המתנה.

כל שנת ניתוק מהמוסד לביטוח לאומי מוסיפה חודש לתקופה זו, כאשר תקופת ההמתנה המקסימלית הינה שישה חודשים.

¹ ראו חזרנו 131/20.

לדוגמה:

ניתוק מהמוסד לביטוח לאומי במשך שלוש שנים, יגרור להמתנה של שלושה חודשים מיום החזרה לישראל ועד שהזכאות לשירותי בריאות תחודש.
ניתוק מהמוסד לביטוח לאומי, במשך שמונה שנים, יגרור המתנה של שישה חודשים בלבד.

- יצוין, כי כדי ליהנות מכיסוי ביטוחי בתקופת ההמתנה קיימות שתי אפשרויות:
- רכישת ביטוח בריאות פרטי. חברות הביטוח וקופות החולים מציעות ביטוח בריאות ייעודי לתקופה זו.
 - לשלם למוסד לביטוח לאומי תשלום חד פעמי כדי לבטל את תקופת ההמתנה (גובה התשלום, נכון להיום, 12,210 ש"ח).

נחזור ונדגיש, כי להחלטה על ניתוק התושבות משקל רב הן בהיבט הביטוחי והן בהיבט המיסוי, ולכן חשוב להתייעץ לפני שמקבלים החלטה.

בדבר שאלות נוספות ניתן לפנות לעו"ד (רו"ח) גיא חן 077-6467030, Guyhen@mbtcpa.co.il